

Sygn. akt I UK 300/16

POSTANOWIENIE

Dnia 27 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z odwołania T. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 kwietnia 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 16 lutego 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej,**
- 2. zasądza od T. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych, Oddział w K. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści)
tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 lutego 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...), Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych - na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w K.- zmienił wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 15 grudnia 2014 r. i oddalił odwołanie T. B. od decyzji organu rentowego z dnia 31 października 2012 r. i z dnia 29 stycznia 2013 r. w przedmiocie odmowy ustalenia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.; dalej "ustawa emerytalna").

W skardze kasacyjnej ubezpieczony zarzucił rażące naruszenie prawa materialnego, polegające na błędnej wykładni art. 184 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej i w związku z § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43: dalej "rozporządzenie") przez przyjęcie, że nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach, choć wykazał zatrudnienie na stanowiskach kierownika obiektu, kierownika rejonu budów i dyrektora ds. produkcji, które odpowiadają pracy wskazanej w załączniku A dziale XIV poz. 24 oraz dziale V punkt 4 rozporządzenia.

Uzasadniając przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podał, że jest oczywiście uzasadniona, a równocześnie wskazał na potrzebę rozważenia przez Sąd Najwyższy, "czy będąc zatrudniony na stanowiskach takich jak min. kierownik obiektu, kierownik rejonu budów i dyrektor ds. produkcji wykonywał pracę w warunkach szczególnych, czy decydujące znaczenie ma nazwa stanowiska czy faktyczny zakres wykonywanej pracy oraz czy w rozporządzeniu przewidziana została hierarchia dowodów".

Organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania albo gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Oczywiste jest, że zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) musi być istotne w tym sensie, iż powinno dotyczyć kwestii prawnych budzących rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. W orzecnictwie Sąd Najwyższego wielokrotnie wskazano, że twierdzenie o występowaniu takiego zagadnienia jest uzasadnione tylko wtedy, gdy

nie było ono rozstrzygane przez Sąd Najwyższy lub gdy istnieją rozbieżne poglądy wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, niepubl., z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, niepubl.).

Nie budzi kontrowersji, że zatrudnienie w szczególnych warunkach ocenia się według przepisów dotychczasowych, do których odsyła art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01 (OSNP 2002 nr 10, poz. 243) wskazał, że odesłanie dotyczy rodzajów prac, stanowisk, warunków uprawniających do wcześniejszej emerytury, o których mowa w § 2 ust. 1 rozporządzenia stanowiącym, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w warunkach wyszczególnionych w wykazach A i B stanowiących załącznik do rozporządzenia jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Treść tych wykazów stanowi odniesienie do ustalenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach także po wprowadzeniu ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 56, poz. 498) definicji podmiotów uprawnień określonych w art. 184 ustawy, jako pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

W takim razie wykonywanie pracy w szczególnych warunkach należy oceniać według wykazów stanowiących załączniki rozporządzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2004 r., II UK 337/03, OSNP 2004 nr 22, poz. 392 i z dnia 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 306), w którym przyporządkowanie konkretnego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie przy kwalifikacji pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Nie chodzi przy tym o pracę w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 r., P 17/03, OTK-A 2004 nr 6,

poz. 57 i Dz.U. Nr 144, poz. 1530), lecz o wyodrębnienie tych prac o charakterze stanowiskowo-branżowym.

Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe i należy przyjąć, że konkretne stanowisko pracy narażone jest na ekspozycję szkodliwych czynników w stopniu mniejszym lub większym, w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 20/09 i I UK 24/09, niepublikowany, oraz z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, niepublikowany). W określeniu rodzaju pracy uzasadniającej prawo do świadczeń na zasadach rozporządzenia chodzi wyłącznie o rodzaj pracy określony w § 4-15 rozporządzenia oraz wykonywanie jej na stanowisku przypisanym do działu przemysłu umieszczonego w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2012 r., I UK 549/12, niepublikowany, oraz z dnia 14 marca 2013 r., I UK 547/12, OSNP 2014 nr 1, poz. 111).

W związku z tym należy stwierdzić, że prace i stanowiska pracy w szczególnych warunkach w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, typowe i odpowiednie do opisu prac wykonywanych przez ubezpieczonego odpowiadały pracom i stanowiskom wymienionym w wykazach C rozporządzenia w sprawie wielu emerytalnego w dziale III pod poz. 6 i 8. Pracownikom zatrudnionym stale i w pełnym wymiarze czasu przy pracach wymienionych w tym wykazie (C), w czasie jego obowiązywania - nie przysługiwało na podstawie § 16 rozporządzenia - prawo do wcześniejszej emerytury (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2000 r., II UKN 93/00, OSNAPiUS 2002 nr 14, poz. 337). W wyroku z dnia 23 czerwca 2016 r., II UK 293/15 (niepubl.).

Dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A jako prace różne (wykaz A, dział XIV, poz. 24 załącznika do rozporządzenia) w budownictwie może dotyczyć tylko prac wymienionych w wykazie A, w dziale V, w którym w zamkniętym katalogu wymieniono prace w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych charakteryzujące się szczególną uciążliwością. Poza tym kierowanie budowami, robotami oraz obiektami kwalifikowane było do prac wymienionych w dziale III

wykazu C rozporządzenia. Wykaz ten był przewidziany w brzmieniu pierwotnym rozporządzenia, przed jego skreśleniem od dnia 7 czerwca 1996 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 21 maja 1996 r. (Dz.U. Nr 63, poz. 292).

Propozycja wykładni tych przepisów w sposób odbiegający od ich brzmienia i systematyki jest także próbą zmiany ustaleń faktycznych, zresztą merytorycznie chybioną, gdyż wobec wiążących Sąd Najwyższy ustaleń, nie jest trafne stwierdzenie, że ubezpieczony w ramach swoich obowiązków stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był narażony na działanie tych samych czynników, na które narażeni byli pracownicy zatrudnieni w budownictwie przy pracach wymienionych w wykazie A, dział V.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O zwrocie kosztów zastępstwa procesowego organu rentowego przez Sądem Najwyższym orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 10 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).